

Abonamintul

Pentru monarhie:
Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru străinatate:
Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Unu şirú garmond:
odată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publică-
fiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Fóe bisericescă-politică.

Anulú II.

Blaşiu 25 Iuniú 1892.

Numóruľ 26.

Cărţi oprite.

(+) „Budapesti Közlöny“, adecá Monitorulú oficialú din Budapesta, în numéruľ sêú dela 19 Iuniú a. c. comunică o ordonanţá, cu care ministrulú de culte şi instructiunea publică opresce din tóte şcólele Ungariei 13 cărţi didactice.

Dela inaugurarea erei constituţionale suntemú dedaţi a cetí în continuú ast-felú de ordonanţe ministeriale, cari dovedescú până la evidentă spiritulú duşmănosú, de care este condusú guvernulú faţă cu şcólele nemagiare.

Nu voimú a trage la indoelá dreptulú, ce-lú are ministrulú pre basa legii, de a opri acele manuale, cari propagă doctrine contrare statului, constituţiunii şi legii, pentru-cá însu-şi paragrafulú 49 din articolulú de lege XXX din 1883 prescrie, că „dacá vre-unú manualú folositú în şcólele medie cuprinde învăţături contrare statului, constituţiunii şi legii, ministrulú de culte şi instructiunea publică are dreptulú şi datorinţa de a opri folosirea aceluí manualú şi în casú de lipsă a face dispuséiunii ulterioare pre calea ordinară a legii pentru confiscarea manualului şi pedepsirea respectivilorú“.

Dar pre cândú suntemú constrinşi de lege a recunósce ministrulú dreptulú amintitú, pre atunci de altá parte trebuie să protestămú cu tótá tária în contra modului, cum se exercităză aceluí dreptú.

Presupunéndú chiar, că unele ma-

nuale suntú într'adeverú contrare statului, constituţiunii şi legii, ministrulú, după părerea nóstrá, ar trebui să dovedescá măcar atáta bunăvoinţă, ca atunci, cândú opresce vre-unú manualú, să arete, că unde se aflá şi cari suntú pasajele acelea, cari conformú legii nu se potú suferi în şcóle, căci aceea totúşi nu se póte presupune, că fiesce care pasajú ar fi îndreptatú în contra statului, constituţiunii şi legii.

Acésta ar trebui să o facá dlú ministru cu atátú mai virtosú, că autorulú manualului opritú ar ajunge pre calea acésta în posiţiunea de a cunósce defectele cărţii sale, şi ast-felú s'ar îngriji, ca în o ediţiune nóuá, ce póte ar voi să o scótá, să se îndrepteze scăderile manualului sêú.

Ministrulú însă nici în ordonanţele sale de mai înainte, nici în ordonanţa sa publicată în 19 Iuniú a. c. nu indigitezá pasajele, cari cuprindú doctrine contrare statului, constituţiunii şi legilorú, şi ast-felú nici acei profesori románi, cărora li-s'au opritú manualele, nu sciú, ce trebuie să corégá saú să omitá în o ediţiune nóuá a manualelorú lorú, nici alţi profesori, cari pre viitorú ar' avé intenţiunea să compuná vre-unú manualú, nu sciú, de ce erori trebuie să se ferescá, pentru ca manualulú acesta să nu fie espusú pericolului de a fi opritú.

Cu totulú nejustificabilá trebuie să considerámú procedura ministruluiú atunci, cândú opresce din şcólele patriei numai

manuale nemagiare, ér despre oprirea vre-unui manualú magiarú nu ne aducemú aminte, să fi cetitú vre-o ordonanţá ministerialá, cu tóte că esistá fórté multe manuale magiare, cari suntú cu multú mai contrare constituţiunii actuale a patriei, decâtú manualele romănesci, de-órece manualele magiare din cestiune gloriificá în modú tendenşiosú faptele acelea, cari au avutú de urmare detronarea familiei domnitóre, ceea ce în nici unú manualú romănescú nu se va puté aflá.

Pre cândú însă manualele magiare, cari falsificá istoria, propagá urá şi dispreţú în contra naţionalităţilorú nemagiare, şi lătescú cultulú lui Kossuth, suntú tolerate în şcólele patriei, pre atunci se oprescú chiar şi acele manuale romănesci, cari nu potú conţine nici o doctrină periculósá statului.

Ast-felú ministrulú de culte şi instructiunea publică a binevoitú a opri „Vocabularulú completú pentru opurile lui Caiú Iuliú Cesare de Dr. Vasile Glodariú“, despre care nu ne putemú inchipui nici de cum, ce doctrine contrare statului, constituţiunii şi dreptului publicú póte să conţină. Manualulú acesta este introdusú în şcólele romănesci de 21 ani, şi nici unui ministru nu i-a trecutú prin minte, să-lú opréscá până acum.

Asemenea a opritú dlú ministru „Legendarulú romănescú de Alesiu Viciú“, care dela anulú 1884 este introdusú în mai multe gimnasií romănesci.

Feuilleton.

Raportú generalú

despre starea şi activitatea societăţii de lectură »Inocenţiu M. Clain« a teologilorú din Blaşiu pre anulú scol. 1891-92.

Onoratú Publicú!

»Uniţi să fimú în cugetá,
Uniţi în Dumneđeú!«

Deviza societăţii.

Este uná lucru sciutú, că cu câtú o funcţiune este mai înaltá şi mai sântá, cu câtú suntú mai mari interesele şi mai însemnate urmările, ce le impórtá o deregătorie, cu atáta e mai necesará pregătirea. Dacă ast-felú stá lucrulú, cu dreptulú putemú díce, că de este vre-o misiune grea în lume, dacă recere vre-o carieră pregătire, atunci oficiulú preotescú le întrece pre tóte în acéstá pretenşiune, deórece elú este o funcţiune cu multú mai grea decâtú tóte celealalte funcţiuni pământesci. Elú este o deregătorie sântá, carea impórtá interese nesemnate mai mari şi mai însemnate decâtú tóte celealalte, şi pentru ce? Pentru-cá interesele

lui suntú cele ale lui Dumneđeú, ér urmările? Urmările suntú decidétóre pentru eternitate, despre cari va avé să dea odatá samá strictá preotulú înaintea lui Dumneđeú.

„Predicarea cuvintului“ şi „grija de fraţii nostri“ este chemarea nóstrá, díce Apostolulú despre preoţi. Chemarea preotului este aşa dar de a urmă în sorţea Domnului, de a predicá Evangeliulú, de a învăţá pre poporú adevérurile cele mai înalte. Chemarea preotului este, să împraştie întunereculú ignoranţei, să smulgá şi să stírpescá datinele cele rele şi prejudeţele cele stricátiose, de cari pătimesce încă până acum poporulú nostru. Elú este chematú, să fie călăuzulú, care să arete poporulú calea cea adevératá, pre carea trebuie să umble spre a puté ajunge la limanulú, la care tinde.

Dacă ori care naţiune a avutú şi are lipsă, ca clerulú ei să fie la culmea misiunii sale, cu atátú mai virtosú are lipsă de acéstá scumpa nóstrá naţiune, carea timpú de 17 vécuri a gemutú sub jugulú unei ignoranţe crasse; carea a rămasú departe înapóia celoralalte surori ale ei, strivită, împiatá şi lipsită fiindú de ori şi ce dreptú, chiarú şi de dreptulú celú mai de căpetenie de a se cultivá pre sine însă-şi, şi carea abia numai

de pre timpulú sântei Uniri încóce a începutú a înţelege, că uniculú mijlocú, ce este în stare a face pre unú poporú, să progreseze, este cultura intelectualá şi moralá. Şi acum după ce a ajunsú ea la acéstá convingere, óre nu póte pretinde dela aceia, cari se dedicá statului adevérului, ci tot-odată şi martirií aceluia? Ca ei nu numai să predice cu timpú şi fără timpú, ci să fie gata în totú momentulú a-şi dá şi sufletulú pentru iubitulú sêú poporú, de care-i légá sângele, viaţa, limba şi aspiraţiunile??

Cu adevératú! Mărirea lui Dumneđeú şi a bisericei lui, precum şi interesele bine înţelese ale scumpei nóstre naţiuni reclamá cu imperiositate preoţi zeloşi şi conscii de înalta lorú misiune, preoţi studiaţi, cari să scie şi să se póta luptá cu arma sciinţei în contra luminei destructive a seclului presinte, în contra liberalismului modernú, care — durere! — începe a prinde rădăciní şi printre Románi. Liberalismulú, acéstá hidrá Lerniana, are multe capete, şi acum sub masca filosofiei şi a sciinţelorú naturale, mai multú încă sub masca libertăţii şi frăţietăţii, — totú cuvinte dulci, — seduce, amăgesce şi înşală o mulţime nespúsá de ómeni, abătén-

Acestui manuală a fost censurată de consiliul instrucțiunii publice din Budapesta și aprobată expres din partea ministrului de culte și instrucțiunea publică pentru toate școlile medii cu limba de propunere română. Despre manualul acesta nimeni nu poate afirma, că conține doctrine contrare statului, constituției și dreptului public al Ungariei, de-orece dela anul 1884 nu s'a făcut nici o schimbare în constituțiunea și dreptul public al statului nostru, ca să se poată dice că „Legendariul“, odată aprobat și aflat de corăspunătorii constituției și dreptului public al Ungariei, în decursul de câți-va ani a devenit necorăspunător acestor recerinte.

Orî din ce punct de vedere vom considera așadar cestiunea opririi manualelor romănesci din școlile noastre, trebuie să venim la convingerea, că ministrul abuză de dreptul, ce i-l dă legea, și acesta o face numai cu intențiunea, ca să facă imposibilă existența școlilor romănesci și mai virtuosă a gimnasiilor noastre.

De o parte ministrul în continuă accentuează, că în gimnasiile noastre nu este iertată a se folosi manuale manuscrise, și apoi de altă parte, când profesorii se silesc a delăta acest defect, tipărind manuale de lipsă, ministrul le opresce fără nici o cruțare. În modul acesta dl. ministru tot-deuna are în mână sa o armă, ce o poate folosi în contra existenței gimnasiilor noastre: armă fărîșită de el însuși.

Tot în același timp ministrul împedă dezvoltarea literaturii didactice romănesci, căci dacă manualele se opresc fără de nici o cauză și de multe ori numai pentru-că sunt romănesci, profesorii nostri nu se pot nici de cum simți îndemnați a-și risipi bănișorii săi câștigați cu multă sudore cu

tipărirea unor manuale, cari îndată după aparițiunea lor pot fi oprite. Afară de aceea institutele noastre tipografice nu se pot angaja, să tipărească cu spesele proprii manualele romănesci de lipsă, căci nimeni nu poate aștepta, ca acele institute să se espună pericolului unei ruine sigure.

Scim și noi, că s'ar pute pregăti manuale romănesci, pre cari ministrul le-ar aproba foarte bucuros.

Dacă adevărat profesorii români ar lăsa afară din manualele lor tot ce poate trezi conștiința națională romănescă și cultivă simțul național românesc, și totu odată ar propaga toate doctrinele șovinistilor de astăzi, atunci ministrul ar aproba ast-fel de manuale fără nici o excepțiune.

Însă unde va pute afla Ministrul între profesorii școlilor romănesci nisece trădători atât de lași ai nemului lor? Și tocmai fiind-că el știe, că ast-fel de trădători nu poate afla, opresce manualele existente, pentru ca să poată dice, că gimnasiile romănesci neavându manualele de lipsă scrise în limba română, trebuie să primască manualele magiare și ast-fel să se magiarizeze. Scopurile urmărite de dl. ministru sunt destul de evidente, ăr realizarea acestor scopuri nu se va pute împedea, dacă Românii se vor totu certă și calumnia unii pre alții, ci numai atunci, dacă se vor înțelege ca frați între sine asupra ulterioarelor mijloce, ce trebuie să le întrebuițăm spre a împedea dezvoltarea totu mai amenințătoare a politicii exclusivismului de rasă. Ce s'a făcut, nu putem face, ca să fie nefăcut, ori cât de mult ne-am disputat, dar toți ne putem înțelege, și trebuie să ne înțelegem, ca să facem pre viitor, ce trebuie să se facă pentru mântuirea nemului nostru.

Trei declarațiuni. — În numărul 127 al „Tribunei“ din 6/18 Iunie s'au publicat trei declarațiuni date din Blăși și provădate cu mai multe subscrieri, în cari se aprobă întru toate procedura comitetului național din Sibiu observată întru executarea concludului conferinței naționale din Ianuarie privitoră la memorandum și se reprobă toate foile acelea romănesci, cari au criticat acea procedură, și în special se reprobă „Telegraful Român“ din Sibiu pentru articolul, ce i-a publicat în afacerea memorandumului.

„Telegraful Român“ în numărul său 59 totu din 6/18 Iunie se ocupă de aceste declarațiuni, și fiind-că între cei subscriși la ele află canonici și preoți de ai nostri, face concluziunea, că acelea declarațiuni sunt pornite din motive confesionale, și că ar fi menite a strîni neînțelegere între biserica noastră și între cea greco-orientală. Pre cale privată și din isvor bine informat am aflat mai mult. Am aflat, că în cercurile bisericesti mai înalte din Sibiu s'ar nutri presupunerea, că chiar Mitropolitul nostru și-ar fi dat consimțirea la compunerea și expedarea acelor declarațiuni, cari în acest chip ar fi oșese-cum o enunțaiune oficială făcută din partea bisericii noastre.

În momentul primă cugetaserăm, să nu reflectăm la presupunerile și explicările de mai sus. Lipsa lor de temei ni-se părea așa de clară, cătă a insistă asupra lor ni-s'ar fi părut un lucru cu totul de prisos. Avându însă ocaziune de a ne convinge în fiesce care și, cătă de ușor prind rădăcină în mijlocul masei poporului opiniunile cele mai absurde, am ajuns la persuasiunea, că a lăsa fără observare presupunerile amintite ar fi în detrimentul cauzei noastre bisericesti și naționale.

A fost și este convingerea noastră, că noi Românii, cari cu toți avem să ne luptăm pentru asigurarea existenței noastre naționale în potriva unui dușman comun, trebuie să ne ferim ca de cel mai mare rău de ori ce desbinare și să ne concentrăm toate puterile, de cari dispunem, pentru

du-i cu cuvinte dulci și amăgitoare dela credință și de pre calea cea strîmtă a virtuții spre calea cea largă a viciului și a celor mai mărșave patimi. Elă declară de scrupulos pre omul cel conștiințos și de inimic al științelor pre omul cel piș și plin de credință sântă, fără de a reflectă vre-o dată la adagiul acela plin de adevăr: „Qui Iesum nescit, nihil est, si caetera discit; qui Iesum discit, nihil est, si caetera nescit.“ Liberalismul modern și lumina distructivă a seculului presinte sgrade fundamentul moralității, al religiunii positive, provocându cu ori și ce preț și pre ori și ce cale aversiune, ură și dispreț față de totu, ce e sântu.

Adaugă apoi pre lângă acestea încă și lupta în contra inimicilor nemului nostru ca atare. În aceste două lupte teribile, pentru a fi adevărat sau a nu mai fi creștin, și pentru a fi sau a nu mai fi aceea, ce te-ai născut, adevărat român, trebuie să se lupte preotul cu vitejie străbună, și încă ca conducătorii.

După toate aceste ne luăm acum permisiunea de a întrebă, cum își va implini preotul românesc funcțiunile cele grele, ce apasă umerii lui, cum va predica el, cum va lumina el poporul, dacă el însuși va fi un semidoct sau poate chiar un ignorant? — Nu va fi el ore atuncia orb conducător al orbilor? ăr dacă orb va conduce pre orb, vor căde amândoi în gropă, și apoi dacă va căde în gropă și va

duce la perire turma sa, atunci ore cum și ce va răspunde el șerbulu netrebuic înaintea lui Dumnezeu?

Etă deci, că n'am esagerat, când amă dîșu, că chemarea preotescă împoartă interese neasemănate mai mari și mai însemnate decât aite chemări, și că prin urmare și pregătirea la această chemare încă trebuie să fie mai mare și mai fundată.

Toate acestea le-au înțeles bine fundatorii societății noastre, și credem, că chiar de aceste motive au fost împinși, când întruindu-se sub cea mai frumoasă devisă: „Uniți să fim în cuget, uniți în Dumnezeu“ au fundat societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“, pentru că înavuindu-și întrînsa mințile cu cunoștințele cele mai frumoase, împodobindu-și inimile cu simțimintele cele mai nobile, și intrarmându-și spiritele cu virtuțile cele mai strălucite să poată pași cu ore care siguranță pre întinsul teren de luptă ca adevărați ostași ai lui Christos și ca conducători ai poporului, din care au eșit și pentru care vor a trăi și a muri.

Douăzeci și opt de ani sunt, de când clericii din Blăși s'au întrunit pentru prima oară în ședințe. De atunci încôce atât în general cât și în fiesce care an singularic membrii societății noastre au dezvoltat un zel și o activitate demnă de totă lauda. Urmarea acestui zel și a acestei activități — lucru firesc — a fost progresul și înflorirea așa dicându vedându cu

ochi a celor doi factori principali ai societății. Dar urmarea cea mai de frunte a zelului și activității acesteia la totu casul a fost și este perfecționarea imprumutată, care a putut să inspire membrilor curajul de lipsă spre a se apuca de traducerea opului „Epistole către un preot tineru“. Trebuie să o spunem înainte de toate, că multu, foarte multu a contribuit la progresarea societății noastre Escelența Sa Domnului Mitropolit Dr. Ioan Vancea, înaltul patron al societății dăruindu cu liberalitate sume însemnate de bani, precum s'a putut convinge P. T. publicu din mulțămitele publicate în una sau alta din foile noastre publice, și pentru care faptu membrii societății pururea îl datoresc profundă recunoștință.

Lucrul început de antecesorii pă continuat membrii societății și în anul acesta scolastic, nisindu-se din răspuțeri a câștiga cu talantul imprumutat încă unul, a păstră cu scumpătate și a adaugă prin zel, diligență și labore la renumele celu frumosu, ce și-l'a eluat societatea noastră în afară.

Să vedem dară starea actuală și activitatea, ce au dezvoltat o membrii în acest an scolastic:

I. Mijlocele societății.

A. Biblioteca.

Biblioteca în decursul anului curent s'a sporit cu mai multe cărți și diare parte donate, parte cumpărate, și anume:

ajungerea scopului dorit. Chiar de aceea noi am ținut-o de cea mai mare nenorocire pentru cauza noastră națională, dacă și în politică s'ar introduce confesionalismul, și dacă în politică ne-am lăsa a fi influențați prin considerații confesionale.

Prin considerantele acestea momentose ne aflăm îndemnați a declara mai întâi, că Mitropolitul nostru nu a avut nimica comună cu declarațiile din Cestiune. Mitropolitul nostru stă mult mai sus, decât să se amestece în astfel de afaceri, și crede a-și împlini într-o înaltă misiune — mai ales între împrejurările grele de astăzi, — dacă toate puterile sale se jertesc pentru înaintarea religioasă și culturală a credincioșilor săi.

Declarăm în locul al doilea, că cei ce au scris declarațiile din Cestiune, au făcut-o ca Români, ca membri ai partidului național, era nu ca greco-catolici, și că în subscrierea declarațiilor nu i-a condus nici o considerație confesională. Dovadă e, că mulți nu s'au scris. Fiesc care a urmat convingerilor sale. Cine a voit, s'a scris, și s'a scris firesc numai în numele său. Noi n'am scris nici o declarație, pentru-că nu am simțit nici lipsa nici oportunitatea ei. Cei ce au scris, vor fi avut motivele sale. N'are însă nimeni dreptul, să deducă din asemenea declarații tendințe confesionale, și noi în interesul binepriceput al cauzei noastre naționale rugăm pre toți Români, ca să se păzească de introducerea confesionalismului în politica noastră.

Un comunicat.

Mai mulți delegați de la conferința națională, cari au votat contra așternerii fără amânare a memorialului la Tron, au avut o întâlnire amicală în Redacțiunea „Gazetei Transilvaniei” din Brașov în zilele 19 și 20 a. i. c. Scopul convenirii a fost, ca numiții delegați să-și marcheze poziția sa față cu insinuările foilor magiare,

— cari insinuări și-au aflat ecou fidel și în organul comitetului național din Sibiu, — după cari minoritatea conferinței ar fi aplicată a sparge solidaritatea partidului național și a intra în negocieri cu guvernul pentru oșei-cari concesiuni. Resultatul consultării acesteia amicabile și private e cuprins într-o epistolă deschisă; ce a adresat-o dl. Dr. Alesandru Moosonyi domnului Dr. Aurel Murășan, directorul Gazetei. Epistola acesta e lămurită, și pre când deoparte este menită a împărtăși toate nedumeririle neîntemeiate strinite de „Tribuna”, pre de altă parte va trezi din vis și pre aceea, cari credeau a fi ajunsă să-i desbina și să-i împărecheze pre Români. Din motivele acestea credem, că totu Românul cu inimă curată va saluta cu bucurie această declarație. Chiar de aceea ni-se pare, că împlinim o datorință publicând aici din cuvânt în cuvânt epistola amintită. Ecă-o:

Domnule Director!

Vă mulțămesc din inimă pentru frățesca ospitalitate, cu care ați binevoit a ne primi în casa D-vostre, pre mine și pre mai mulți amici, pe cari mi-am permis a-i invita la o întâlnire în Brașov.

Esprimându-vă această mulțămire și în numele celorlalți amici ai mei, cred că aș face o greșală în împrejurările de față, dacă cu acest prilej nu aș preveni din capul locului eventualele interpretări false, ce s'ar pute da acestei conveniri amicabile. De aceea mă simt îndemnat a da publicității declarația mea, că deși eu și amicii mei nu putem consimți în multe privințe cu modul de procedere al comitetului întru executarea concluderilor conferinței trecute priveritor la prezentarea memorandumului, suntem cu toții de părere, că afacerea acesta formeză o Cestiune curată internă de partid, care Cestiune țiaristica noastră națională este chemată a o clarifica printr-o discuție serioasă, obiectivă și fără patimă, ér conferința noastră națională viitoare are să o rezolveze în mod competent.

De altminteralea orî câtă de divergente

ar pute fi părerile asupra valorii și însemnătății demersurilor comitetului, într-un punct sunt convins, că fiesc-care membru al partidei noastre naționale va fi de acord cu mine, cându dic și afirm, că atitudinea partidei noastre naționale față cu contrariii nostri politici nu pôte fi de fel atinsă prin modul de procedere al comitetului. Sunt convins, că partida noastră națională își va păstra nealterată pozițiunea ei pre temeiul programului dela 1881 și cu aceeași hotărre va continua în viitor, ca și până aici, opozițiunea ei în contra politice de stat, a carei idee fundamentală este exclusivismul de rassă.

Alu D-Vostre
Brașov, 8 (20) Iunie 1892.

devotat amic

Alesandru Moosonyi.

Revista bisericească.

Austria.

Sântia Sa Leon XIII a conferit deputatului conservator Dr. Kathrein, vicepreședintele parlamentului din Viena, crucea de cavaler al ordinului Gregorian. În distincțiunea acesta foile vedu o aprobare a ținutei, ce a observat-o deputatul Kathrein în aducerea legii școlare din Tirol. Catolicii austriaci sunt mândri pentru distincțiunea, ce s'a făcut unuia dintre capi lor și prin dovada acesta a aprobării pontificale vor primi curaj nou pentru continuarea luptei începute în contra liberalismului dela putere.

Francia.

Guvernul ateu din Francia continuă opera sa de persecuție față cu totu ce e catolic. În zilele trecute guvernul a disolvat o reuniune de meseriași catolici și încă numai pre basa umor insinuări tendențioase ale radicalilor. Reuniunea disolvată pentru apărarea sa a dat publicității mai multe declarații de ale auctorităților locale,

a) *Cărți donate.* Academia română ne-a donat: 1. Documente privitoare la istoria Românilor, 2 volume; 2. Analele Academiei române. 3. A figyelem problémája; 4. Az oláh nyelv és nemzet; 5. A magyar főiskolák ifjuságának válasza Románia egyetem ifjuságának emlékiratára, donate de Dl. Justinian Harșia teol. 6. A Pápa helyzete; Jézus szentséges szívének tisztelete; David király zsoltárkönyve; Egyházi beszédek; Huszonöt év Márkusfalva életéből; Petőfi Sándor költeményei, donate de Dl. Antoniu Popu teol. în Satmar. 7. Europa, Rusia și România de D. A. Sturdza donată de Reverendissimul Domn Simeon P. Mateiu rector seminariului. 8. Explicarea mecanică modernă a naturii și credința în Dumnezeu, donată de Reverendissimul Domn Dr. Alesandru Grama. 9. Mihail Eminescu, studiu critic, donat de Redacțiunea „Unirii”. 10. Adatok a „Ruppia transilvanica” ismeretéhez, donată de dl. Dr. Ambrosiu Chețianu. 11. „Catechismul Romanu” donat de Clarissimul Domn Dr. Ioan Popu vicariu. 12. „Sânta Scriptură a V. T.” în trei tomuri; Dreptul bisericesc (manuscris); „Kelet tündér világ”; „Hittudományi folyóirat”; „Predigten”; „Dicționarul latin-german”; „Conversations-Lexicon” de Mayer 2 tomuri; Geometria desămnativă (manuscris), donate de Domnul Artemiu Blășianu par. în Obregea. 13. „Sărbarea aniversară 1891” donată de Academia română. 14. Raportul anual al

societății academice „România Jună”, donat de auctori. 15. „Unu Tutoru” donat de Dna Matilda Poni. 16. „Dela sate”, „Ostașii nostri” de V. Alesandru, „Lira mea”, donate de Dl. Iosif Vulcanu. 17. „Documente referitoare la istoria Românilor” de Hurmuzachi, 2 volume donate de Academia română. 18. „Despre cultura și literatura română în secolul al XIX.” de Ioan Bianu; „Festivitatea zilei de 3 Maiu” de I. Fauru și M. Străjanu; „Românii transcarpatini” de Constantinescu, donate de Dl. Ioan Anușcă prof. în Călărași. 19. „S. Augustini Confessionum” donată de Dl. Eliă Dăianu teol. în Pesta. 20. „Orațiune funerală” donată de Clarissimul Domn Dr. Demetriu Radu. 21. „Furnica” din 1890/91 donată de Dl. Aureliu Porușu fostu redactoru. 22. „Cultura și literatura Românilor din secolul XIX.” donată de Dl. Nicola Brândieș asc. de filos. 23. „Legea veterinară” donată de Cancelaria metropolitană. 24. „Viersuri de doru” donate de X. 25. „Igienă populară” donată de Dl. Dr. E. Elefterescu. 26. „Texte Macedo-Rom.” donate de Dl. I. Bianu. 27. „Veterinariul de casă” donat de Dl. Pompeiu Făgărășanu.

b) *Diare donate:* 1. „Unirea”. 2. „Luminătoriu”. 3. „Convorbiri literare”. 4. „Gazeta Transilvaniei”. 5. „Lumină pentru toți”. 6. „Economia națională”. 7. „Katholische Vereinsblatt”. 8. „Romänische Revue”, donate de Redacțiunea. 9. „Vulturul” donat

de Reverendissimul Domn Simeon P. Mateiu rector seminariului.

Toți acești generoși donatori primesc cele mai profunde mulțămiri din partea membrilor societății pentru sprijinul însemnat, ce ni-l-au prestat. Tot-odată îi rugăm, ca nici pre venitoriu să nu ne lipsescă de concursul binevoitor al Dlor.

c) *Cărți cumpărate:* 1. „Istoria Transilvaniei” de Dl. Georgiu Barițiu. 2. S'a abonat societatea la „Nopti de Iernă” de Dl. G. Simu. 3. „Jésus-Christ” de Didon. Precum se vede din Raportul prezente, societatea s'a restrins de a cumpăra cărți, și acesta singur numai din motivul, pentru ca să pôtă suportă spesele cu tipărirea părții a II-a din „Epistole către unu preot tineru”.

Biblioteca noastră cu finea anului scolar presinte numeră 1042 opuri în 1218 volume. Afară de aceste se mai află 14 protocoale, dintre cari 12 sunt legate, ér 2 nelegate; asemenea și 4 dulapuri, în cari sunt aședate cărțile și diarele și mai multe portrete încadrate, precum și 5 tablouri, între cari cel mai mare și mai frumos este portretul patronului societății, al lui „Inocențiu Micu Clain” lucrat de penelul D. Octavianu Szmigelski.

d) *Diare cumpărate:* 1. „Gazeta Transilvaniei”. 2. „Revista nouă”. 3. „Familia”. 4. „Minerva”. 5. „Încercări literare”.

în care e constatată, că reuniunea din cestiune pre lângă promovarea religiosității a lucrat și pentru înaintarea onestității, a trezief, a spiritului de jertfă și de ordine între membrii săi. Guvernul însă n'a voit nici să audă despre protestul reuniunii. Între asemenea împrejurări nu pôte surprinde pre nimeni, dacă sfaturile părințesci ale Pontificelui Romanu rămân fără de rezultat.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Casa deputaților a terminat dezbaterile bugetului întregu pre anul 1892. Ministrul Wekerle a prezentat îndată și bugetul nou. În ședința de Sâmbătă s'a satorit programul lucrărilor pentru timpul, cât mai este până la vacanțele de vară. După acestu program mai întâiu este dezbaterile proiectului de apropiatie, cu care ocaziune őr se face discutiune de încredere sau neîncredere față cu guvernul. Urmézá apoi pertractarea răspunsului datu de ministrul-președinte în afacerea foii „Hamburger Nachrichten”. Apoi vine dezbaterile proiectului pentru regularea proprietăților din Ardeal și a unor proiecte pentru căi ferate vicinale. După aceste proiecte voru urmá proiectele privitoare la regularea valutei. Din programul acesta se vede, că vacanțele parlamentare voru începe cam târziu.

Casa magnaților va începe dezbaterile bugetului în 1 Iuliu. La dezbaterile bugetului de culte se așteptă discutiuni interesante de natură biserică-politică. Cu unu cuvintu, înainte de feriile parlamentare vomu avé încă ocaziune a asistá la dezbateri foarte interesante.

†

Dumitru Brătianu.

Dumitru Brătianu, fratele neuitatului Ionu Brătianu, una din figurele celea

marí ale României renăscute și independente, a reposat. Numele lui va fi scrisu cu litere neșterse în inimile recunoscătoare ale poporului său.

Visita regelui Umberto la Berlin.

Părechea regală italiană însoțită de ministrul de externe Brin a mersu la Potsdam, ca să rentórcă parechi imperială germană visita făcută în Monza în toamna anului 1889. Întilnirea monarhilor a fostu foarte cordială. Însemnătate politică deosebită nu are această visită. Ea dovedesce numai relațiunile amicabile, ce există între amindoué curțile și intențiunile pacifice ale ambiloru suverani. Foile din Berlin au salutatu pre suveranul italianu în terminii cel mai călduros și au accentuatú tária legăturilor, ce légá Italia de imperiul germanu.

Belgia.

În scurtu va fi convocată constituantă belgă. Resultatul finalu al alegerilor a datu conservatorilor o majoritate imosantă, cu tóte că liberalii au avut unu succesu abia speratú în Bruxelles. Regele insistă și acum pre lângă dreptul său de referendum, dar nu e probabilu, că va reuși, de-órece capul conservatorilor, Woeste, a declaratú, că toți conservatorii voru votá în contra proiectului de referendum.

Corespondințe.

Bucuresci, 12 Iunie 1892.

Evenimentulú zilei, salutatu cu entuziasm de tóte partidele, este logodna Principelui Moștenitoru cu Principesa Maria fiica ducelui de Edimburg. Despre acesta însă ați vorbitu înainte mea. Parlamentul s'a închisú, după ce a votatú, între altele, și proiectele ministrului de instrucțiune, de cari am pomenitú în rîndul trecutú. Să mergemú așa dar la Sinodu. Dar și acesta s'a

închisú. Nu face nimica, că-lu vomu deschide noi; vomu deschide, bine înțelesú, dezbaterile lui din sesiunea de toamnă a anului trecutú, publicate în Ianuaru. Ne putemú indeletnici în voea cea bună cu ele și acum, căci dezbaterile sesiunii de primăvară le vomu cunoșce numai mai târziu.

Sesiunea a duratú aprópe o lună (12 Oct.—5 Nov. v.) și s'a compusú din 10 ședințe. Principalele cestiuni tractate au fostú: Constituirea comisiunilor; caterisirea diaconului Hancu; îmbunătățirea sortii clerului de miru; socotelile tipografiei bisericesti și călugăriile. Din fiesce care câte ceva, dar totu numai cu îndatinata noastră scurtime.

Călugăriile, spre a începe și gátá îndată cu ele, au în sinodu același rolú, ce-lu au indigenatele în sinurile corporiloru legiuitoare. Pentru ca unu Românú, supusú altui statú, și unu străinu să deviná cetățeni români, e de lipsă votulú favorabilu alu camerei și senatului; tocmai așa pentru-ca fratele Macarie sau sora Nastasie să pótá fi tunși în monachismu, e de lipsă votulú Stului Sinodu. Tunderi de acestea s'au în-cuviințatú 33 în sesiunea, ce ne preocupá. — În privința alegerii comisiunii pentru examinarea cărților didactice religiose s'au ivitú diferite opinii. Unu aú stărunitú, să se alégá pentru fiesce care carte câte o comisiune. *Ep. Rómnicului* vorbindu în favorulú acestei păreri, după ce a relevatú greutatea lucrului și importanța cestiunii, adause, că mai are unu argumentu, „cum s'ar ție alu timpulú. Frumosú este, ca noi,” continuá, „cari ne-amú făcutú cursurile 10, 20 de ani acum îndărátú altii și mai de multu. . .” — *O voce*: Alții de o sutá de ani. — *Ep. Rómnicului*: Primescu și acesta. Frumosú e, bine e, ca noi să ne pronunțámú cu ușurință asupra unei cărți didactice, mai alesú cândú trebuie să recunoscemú, că didactica a făcutú atâtea progrese? . . . *Ep. Dunării-de-josú* observá între altele, că ceea ce s'ar puté cere dela membrii comisiunii, ar fi, „ca să reuiuésca cu de-ainsulú aceste cărți, pentru ca să nu se mai strácóre erori dogmatice contra aședămintelorú

B. Cassa.

Societatea la finea anului scolasticu 1891/92 dispune de unu statú activu de 636 fl. 62 $\frac{1}{2}$ cr., dintre cari în obligațiuni 545 fl. 42 $\frac{1}{2}$ cr., depuși la banca „Patria” 83 fl. 51 crucei, őr în bani gata se aflá 7 fl. 69 cr.

Membrii de toți au fostú 64, dintre cari 6 fundatori, 50 ordinari, 8 extraordinari. Fundatori suntú următorii: Escelența Sa Dr. Ioanú Vancea de Buteasa, Ilustritatea Sa Dr. Victorú Mihályi de Apșia, Reverendissimulú Domnú Constantinú Papfalvi, Reverendissimulú Domnú Simeonú Popú Mateiu, solvindú 15 fl., pentru-ce primésca și pre această cale mulțămitele sincere ale membriloru societății; Dlú Georgiu Boeriu și Dlú Ioanú Bozacú. Membri ordinari suntú toți clericii seminariali în numărú de 50, őr extraordinari 8, ascultătorii de teologia morală.

II. Activitatea societății.

În anulú acesta a scosú societatea la luminá partea a II-a a „Epistolelorú cătrá unu preotú tinéru”. Acesta s'a și espedatú Dlorú abonentii. Fiindú-cá însă până de presente nu au încursú încă banii, așa amú aflatú de bine, ca până atunci să nu se dea unu raportú specialú.

În decursulú acestui anu scolasticu sau ținutú cu totulú 15 ședințe, dintre cari 6 ordinare, 1 constituantă și una generală, 6 ședințe literare și una literară festivă, în

care s'a desvilitú cu tótá solemnitatea portretulú patronului societății, alú fericitului episcopú de pie memorie „Inocențiu M. Clain”.

În ședințele ordinare s'au tractatú agendele interne și externe ale societății. În ședința a VI-a ordinară președintele a adusú la cunoștința membriloru, că societatea noastră a primitú dela proprietariu concesiuinea de a traduce opulú celú classicu „Jésus-Christ” de Didon. Membrii cu plăcere au luatú cunoștința despre acesta, și numai decâtú s'a și împărțitú opulú spre traducere.

În ședințele literare s'a cetitú fóea „Furnica”, s'au ținutú declamațiuni de cătrá clericii de anulú I. și II. Ce se ține în specialú de „Furnica”, acesta în anulú curentú cuprinde 36 numerii, cu 9 numerii mai multú, de câtú pretindú statutele societății.

Operatele suntú următoarele: a) 3 disertațiuni, b) 21 poezii, c) O poezie în prosă, d) 2 conținú, e) O cuvintare dela înmormintári de dlú Ștefanú Botta teol. abs., f) 2 meditațiuni, g) Unu raportú generalú istoricú despre activitatea societății dela anulú scol. 1879/80 începéndú și până la finea anului 1889/90, h) O biografie, i) 2 schițe, k) 2 cuvintári presidiale, l) O novelă, m) 2 novelete, n) Unu mitú, o) O comedie, p) O parațiune, r) Maxime. Redactorulú „Furnicei” Dlú Vasiliú L. Suciú a fostú ajutatú în criticarea operatelorú de o comisiune

critisătoare constătoare din 4 membri, care a ținutú 19 ședințe.

În ședința constituantă ținută în 3 Maiú a. c. s'au alesú noii oficiali pentru anulú scolasticu venitoriu în persoanele următoriloru domni teologi: Ștefanú Roșianú clericú III președinte; Ioanú Hulea clericú III secretarú; Victorú Gitta clericú III. redactorú; Valeriu Popescu clericú II. cassarú I.; Isidorú Raica clericú II. cassarú II.; Mihailú Hodárnú clericú I. controlorú; Ieronimú Manú clericú I. bibliotecariú; restándú pre anulú viitoriu scolasticu alegerea notariului ședințelorú dintre fiitorii clerici de anulú I.

În ședința generală fostulú comitetú și-a datú înainte ședințelú samă despre activitatea s'a, și absolvatú fiindú a intratú în funcțiune noulú comitetú.

Dupá cum se pôte vedé din datele espuse până aci, societatea de lectură „Inocențiu M. Clain” páșesce seriosú spre destinațiunea sa. Resultatele ei anuale în privința materială suntú de totú modeste ca a uneia, carea în privința acesta e avisatá aprópe exclusivú la membrii sél ordinari. O recomándámú deci și cu ocaziunea acesta atențiunii binevoitoare a preastimatului publicu, a domnilorú redactori și auctori, și a tuturorú spriginitorilorú tinerimii.

Blașiú, la 17 Iunie 1892.

Teodorú Vandorú,
preș. soc.

Ioanú Ţucu,
secret. soc.

s. n. biserice dreptmăritore". Aceste le-ași pute ilustra, după *Voința Bis. Rom.*, cu un exemplu frumos, dar pôte că o voi face altă-dată. Acum să continuăm firul și să asistăm la conjugarea unui verb latinesc.

Ep. Dunării-de-jos numise pre o. sël colegi *Prelați*, după usul dela senat. — *Ep. Romanului*: Ce ne faci prelați, că nu suntem nici lați, nici prea lați... Ceru scusă pentru acesta. — *Ep. Dunării-de-jos*: Nici n'am pretinsu, să-ți ceri scuse, căci n'ai dîsi nici un cuvîntu rău la adresa mea. — *Ep. Romanului*: Pôte P. S. ta ești prelatu, eu nu sunt. — Într'altu locu Archiereul Calistrat dîse asemenea „*eminentul Prelat de Romanu*”. — *Ep. Romanului*: Prelat ești P. S. Ta. — *Arch. Calistrat*: Am auditu, că P. S. Episcopu protesteză contra cuvîntulu de prelatu. Să-mi dea voe P. S. Sa a-i spune, că se derivă dela verbulu latinu praefero; etă și timpurile primitive: praefero, praefers, praetuli, praelatum, praeferre (preferat). — *Ep. Romanului*: Și romănesce însemneză a fi preferit. — Dândui-se mai la vale același titulu, *Ep. Romanului*: Nu primescu vorba de prelatu. — *Mitropolitulu Moldovei* (ca președinte): Fiți mai parcimoniosu cu titulu de Prelat, mai cu samă că P. S. Sa Ep. alu Romanului a protestat de atâtea ori. — *Ep. Dunării-de-jos*: Îi stă la capu titulu acesta pre bancă la Senatu. (Adecă pre banca, pre care ședă Episcopii în senatu, e scrisu: *Banca Prelaților*.)

În vecinica cestiune a îmbunătățirii sortii clerulu de miru s'a cetit numai proiectulu depus la senatu acum este anul unde încă dorme liniștitu, și nu e suntă carele să-lu potă deșteptă din somnu. — Din rapôrtele comisiunii pentru revederea socotelor bisericesci estragă următoarele: *Revista Biser. Ort. Rom.* are preste 3500 abonați; rămășițele de incassat de pre abonamentele anilor precedenti până la 31 Martiu 1892 erau 90,027 lei și 15 bani. Cărțile rituale aflătoare în depositulu tipografiei sunt în valoare de aprupe 300,000 lei; restanțele de incassat pentru celea puse în desfacere pre la protopopi erau de 27,802 lei. Pentru tipărirea Mineelor (12 volume) tipografia are lipsă de 1,500,000 côle de hârtie, pentru cari directorulu cere dela ministeru suma de 75,000 lei.

Discusiunea asupra caterisirii saū degradării diaconulu Hăncu, după reflexiunea secretarulu, a fostu „îndelungată și inferbîntată”. Că într'adeveru discusiunea a fostu lungă, se pôte vedea și de acolo, că numai sumarulu ei se estinde pre 70 de pagine oct. de ale *Bis. Ort. Rom.* Etă de ce eră vorbă: Numitul diaconu de mai multu timp a contractat vițulu beției și a ajuns într'o stare forțe decădută, ast-felū încatū odată umblându cu icôna printre poporū, a cădutu cu ea cu totu pre drumu; o altă-dată umblându cu aghiasma (apă sînțită) în ajunulu botezulu Domnulu, a cădutu prin casele omenilor rămânendū pre acolo; pentru aceste cum și pentru bătăile, ce suferia, soția sa a cerut și obținutu disolvarea căsătoriei dela tribunalulu din Tecuci. Pentru tôte acestea Episcopulu de Romanu, Melchisedecū, l'a caterisit și a ordinatū, ca după trecerea timpulu de apelū să fie desbrăcatu de hainele diaconulu prin poliție. Diaconulu însă a făcutu apelū la S. Sinodū. Aci discusiunea s'a învîrtitū asupra recusării din comisiunea de petițiunī a Arch. Valerianū, ca fiindu frate

alū Ep. de Romanu, după aceea asupra recusării amîndorora și a unui alu treilea membru din Sinodū, conformu legilor civile și canoanelor, ca interesați în judecată, asupra împrejurării că sentința de caterisire n'a fostu dată în regulă; și în fine apelulu s'a respinsu, căci n'a fostu făcutu în terminulu legalu de 15 zile după primirea sentinței. Cătū a fostu de viuă apoi discusiunea, se pôte vedea din următoarele specimine citate textualu:

Arch. Calistrat: Căndu P. S. Ep. alu Romanulu dă ordinu la poliție, ca să desbrace pre acelū nenorocitū, ce însemneză acesta, decătū că face usu de legile civile? *Ep. Dănrū-de-jos*: Acum o să ne prăpădesci P. S. alu Hușiloru. — *Ep. Hușiloru*: Cum ne prăpădiți P. S. V. pre noi, așa și noi pre P. S. Vostă. — *Ep. Dunării-de-jos*: Ce voesci să se omore omenii? — *Ep. Hușiloru*: Nu omorā nimeni omenii... *Ep. Dunării-de-jos*: Este curiosu, că Episcopulu în cauză întrebuinteză tôte mijlocele spre a aruncă răspunderea pre unū bietū nenorocitū și a se disculpă pre sine. — *Ep. Romanulu*: Dacă cei caterisiți nu au dreptulu, să vină să se apere aci, rău faci, de nu taci și P. S. Ta. — *Ep. Dunării-de-jos*: Să scii unū lucru, că ori ce vei dîce și ori cum se va transă cestiunea, lumea are să te cunoscă acum, cum judeci și administrezî în eparhia Romanulu... Diaconulu Hăncu pôte să fie cădutu în vițulu beției. Noi nu suntem în stare de beție ca elū, și să ferescă Dumnezeu pre Stulu Sinodū, să trecă cu ușurință în acestă cestiune preste legile și regulamentele sale. — *Ep. Romanulu*: Să ferescă pre Stulu Sinodū să țină în samă ceea ce vorbesci P. S. Ta. — *Ep. Dunării-de-jos*: Acum să te desvîlescū, ca să te cunoscă lumea, cum judeci și administrezî, și ce felū îți este aureola, ce voesci să ai în biserica noastră română. — *Ep. Romanulu*: Este frumosu, să se batjocorescă membrii Stulu Sinodū în felulu acesta? Să mă insulte ast-felū? Nu este de demnitatea Stulu Sinodū. — *Ep. Dunării-de-jos*: Dreptulu de audulu rău nu se teme. Eū nu te insultă, ci numai să prevestescū de cele ce are să fie cu P. S. Ta. — *Ep. Romanulu*: Nu am nici o aureolă. — *Mitropolitulu Moldovei*: Dialoguri facemū aci? — *Ep. Romanulu*: Ce să faci? Trebuie să mă apărū și eū. . . .

La rîndulu meu trebuie să mă apărū și eū, căci am fostu pôte prea lungu la vorbă, și faci acestă trimitendū-vē o salutare cordială.

Philalet.

Invitare la prenumerațiune.

Cu 1 Iuliu st. n. se începe abonamentu nou la „Unirea”. Prețurile suntū însemnate în fruntea foii.

Rugămū deci pre onorații nostri abonați, să-și achiteze abonamentele restante, să ne trimită prețulu abonamentulu nou anticipativu și să ne câștige și abonați noi. Din partea noastră nu va lipsi nici o ostenelă pentru a face, ca „Unirea” să corăspundă tuturor așteptărilor îndreptățite.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii”.

Noutăți.

Închierea anulu scolasticu la facultatea teologică din Blăși s'a întimplatū Sâmbătă în 18 a l. c. Cu acea ocaziune s'a ce-

lebratū s. Liturgie cu mare solemnitate pontificândū P. O. D. Rectoru Seminariulu S. Popū Mateiu asistatū de corpulu profesoralu. Numērulū ascultătorilor de teologie în anulū scolasticu expiratū a fostu de 50 alumnū, și anume: în cursulu I. 16, în cursulu alu II-lea 12, în cursulu alu III-lea 11 și în alu IV-lea cursu 11. Dintre ascultătorii de cursulu II și I de alu III-lea suntū trimiși din diecesa Oradei-mari, 2 de cursulu I, 1 de alu II-lea, 2 de alu III-lea și 2 de alu IV-lea cursu au fostu din diecesa Lugosulu. În decursulu anulu scolasticu s'a propusū clericilor de cursulu I și II: „Teologia dogmatică specială, Filosofia, Istoria revelațiunii divine, Introducerea în S. Scripture, și Exegesă vulgară și sublimioră din Noulu Testamentu, Hermetica biblică și Medicina pastorală.” Clericii de anulū III și IV au ascultatū: „Istoria bisericescă universală, Istoria particulară a bisericei romănesce unite cu Roma, Teologia Pastorală, Elocința Sacră, Liturgica, Pedagogia, Metodica și Catechetică.” Prelangă aceea s'a propusū la toți alumnii cantulu bisericescu și musica vocală pre note.

La șoala de fetițe română gr. cat. din Blăși esamenele s'au ținutu Lunī în 20 a l. c. înainte și după amēdi. La esamene a fostu de față și I. P. S. D. Mitropolitū, care pōrtă unū interesu deosebitū de educarea fetițelor române în spiritū religiosu și moralū. Insu-și zelosulu Prelatū a pusū întrebări copilelorū, la cari acestea preste totū au răspunsū cu multă preciziune și istețime.

Esamenū de musică. Studenții dela gimnasiulu nostru din locū au avutū esamenulū din musica vocală și instrumentală Marti în 21 a l. c. după amēdi. Escelența Sa I. P. D. Mitropolitū a onoratū cu înalta sa prezență esamenulū. Asemenea a ascultatū și unū publicū numerosū cu cea mai viuă plăcere produțiunile variate ale studenților, cari au pututu să îndestulēscă pre ori și cine. Escelența Sa a și exprimatū mulțămirea sa domnulu profesorū Iacobū Murășanū.

Convocare. În conformitate cu prescrișele §-lui 21 din statutele „Asociațiunii transilvane” on. membri ai Asociațiunii, inteligența și poporul românū de pre teritorulu despărțemintulu VII cu tōtă stima suntū invitați a luă parte la adunarea generală a despărțemintulu VII Hațegū, ce se va ține în comuna Grădisce, în localitatea școlei confesionale la 6 Iuliu st. n. (Nascerea s. Ioanū Botezătorulu) cu începutū la 10 ore a. m. Obiecte de pertractatū: 1. Cuvîntu de deschidere; 2. Raportulu cassarulu; 3. Incasarea de taxe curente și restante, și înscriere de membri noi; 4. Eventuale propunerī. — După adunare banchetū comunū. — Din ședința subcomitetulu ținută în Hațegū la 15 Iun. 1892. Ioanū Ianza, directorulu despărțemintulu, N. Trimbițoiu, actuarū.

Concertū în Brașovū. Reuniunea română de cântări din Sibiu a datū Lunī în 20 a l. c. unū concertū în teatrulu de vară din Brașovū. Unū publicū forțe numerosū a fostu de față, tôte locurile erau ocupate, ăra logie și galeriile erau îndesuite. Programul a fostu: *Finalulū* actulu I din opera nefinită „*Loveley*” de F. Mendelsohn-Bartholdy, *Trei cântece* de G. Dima și *Stabat Mater* de G. Rossini. Tôte piesele au fostū executate perfectū. Solo-urile au fostū ținute de dōmnele *Crișanū* și *Dima* și de domni *Ghița Popă* și *V. Demianū*. Succesulū întregū alu concertulu se pôte nmi strălucitū, și publicul a remuneratū brava reuniune cu atențiunea sa încordată și cu aplausele sale îndelungate și însuflețite. Unū singurū lucru ar fi de observatū, care nu se pôte repeti destulū, anume că reuniunile române de cântări să cultive mai multū cântările romănesce. Fierescă că acestă observare nu sună membrilorū, ci conducătorilorū de reuniunī.

George Cav. de Flondor, mare proprietarū în Storojineți și unulū din fruntașii români Bucovineni, a repositū în 13 a l. c.

Costa Protič, unulū din cei trei regenti ai Sârbiei, a repositū în 16 a l. c. atacatū de apoplecsie.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Unirea bisericii române din Ungaria și Transilvania, dară mai ales din părțile bănățene ale dieceșei Lugoșului.

(Continuare.)

Textul acelei rugări este următorul: „Noi, cari suntem județii districtelor Caransebeș, Aramsiavensu și Lugoșu, am dat cartea acăsta, și pentru mai mare credință am pus și degetele, și geluindu-ne rugăm pre Ilustr. Văstră D. Comite Generalu Steinvill, ca pentru numele marelui Dumneșu, pentru sănătatea și fericirea augustissimului împăratu, să facă bine, și să ne dea nouă de episcopu, pre care noi îl poftim, anume pre *Petronie*, ca să ne fie nouă Episcopu; acela, cu numele *Moyse*, care a rămasu dela Turci, nu ne trebuie, de-orece Ilustritatea Văstră știți, că tot-deuna ține rânduia cea turcească, carele dacă vede, că cineva are bani și nu dă, câtu elu cere, atunci îl escomunică, și îl dă cu tôte diavolului (îl afurisesce); ăra dacă dă, câtu cere, ărași îl binecuvintă, și acăsta o face nu numai față de singuraticu, ci și față de neguțătoru și tôte satele, și cându chirtonesce preoți, ăra dela ei 50 leoniani, și-i lasă cam o jumătate de anu, să fie preoți, după aceea ărași îi alungă, din parohie, până nu-i dau ărași atâți bani; ăra cându vre-unu mirănu se căsătorește cu o vergură, episcopulu ăra 7, ăra preotulu 6, 7 denari, ¹⁾ cându soția vre-unui omu e spre morțe, atunci nu lărtă preotulu, să o cuminece, până ce nu-i dă 10 sau 15 leoniani, ăra de e sêracu și nu are de unde să dea bani, atunci lasă ca să se îngrope ca unu dobitocu. Pentru fundu dela fiesce care casă, fie sêracă ori avută, ăra 11 pulture (1½ cruceri), ăra dacă sêraculu nu are bani, atunci ăra zalogu în prețu de 3 ori 4 floreni, și așa se prăpădescu la elu tôte zălogele năstre, în totu anul așa ne mânăncă. Apoi dela fiesce care preotlu la anu ăra 7 leoniani, ăra pre timpul vizitării bisericilor, ce se întâmplă în sêrbătorea celor 12 ss. Apostoli, aceia tôteuna îi încasă. Pre lângă rugarea acăsta avem încă și altele multe, cu cari nu putem molesta pre Ilustr. Văstră, acelea încă nu le mai putem suferi, pentru cari ne rugăm de Ilustritatea Sa, și ca îndurarea marelui Dumneșu să păzescă pre Ilustritatea Sa. Caransebeșu, la 1717 Febr. 12.“

Au fostu subseriși 12 preoți cu toți preoții, 40 cnezii cu mai multe sate și districte, în locul sigilelor dăcu, că punu degetele și crucea, și că cartea o trimitu toți, micu cu mare. ²⁾

Rugarea acăsta se face pre acelea timpuri, cându Archiepiscopulu sêrbescu face celea mai mari nisuițe pentru surparea episcopiei unite din Slavonia și Croația a *Svidnițulu*; și cându prin denumirea episcopulu unitu I. Pataki (23 Dec. 1716) în Transilvania încâtva se consolidă Unirea.

În epistola supramemorată se cuprind două nume, unu episcopu gr. or. *Moise*, și altulu *Petronie*.

Nilles dăce, că *Moise* numitu în epistola citată ar fi *Moise Petrović* mai târziu Archiepiscopulu Carlovețulu, care pentru unelirile sale desvoltate în Slavonia în contra Unirii prin rescriptulu împărătescu de dtu 19 Sept. 1727 fu reprobatu și îndrumatu a nu abusa de privilegiile concese națiunii sêrbesci ³⁾. Din parte-mi însă credu, că acelu *Moise* a fostu episcopulu sêrbescu-romănescu gr. or. din Caransebeșu, cu numele *Moise Stanoevich*, despre care se dăce, că pre acele timpuri ar fi fostu acolo episcopu alesu, ocupându-și scaunulu sêu numai la anul 1722. ⁴⁾

Ăra cine a fostu *Petronie* celu cerutu de

¹⁾ Unu denar = 15 cruceri de argintu.

²⁾ Nilles o. c. T. I. p. 445.

³⁾ Nilles o. c. T. II. p. 755.

⁴⁾ Milleker »A versetzi gör. kel. püspökségröl« în »Történelmi és régészeti értesítő« 1890 II. Füzet pag. 88.

episcopu, nu se scie, va fi fostu vre-unu călugăru de lângă episcopu.

La anul 1713 măcar că nu dreptu în Bănatu, ci în vecinătate nemijlocită, adică în Aradu ne întâlnim cu unu episcopu neo-conversu. Acesta a fostu *Ioanitu Martinoviciu*, carele ca episcopu gr. or. din Aradu și Boroș-Ineu la an. 1713 în sacelulu fortăreței din Oradea-mare a depus profesunea credinței catolice și în urmarea rescrisulu Pontificelu Clemente alu XI-lea din 27 Maiu 1715 prin Cardinalulu Saxone fu absolvatu de censură și de pedepsă bisericăscă. Despre acestu episcopu analele manuscrise ale Provinciei austriace S. Jes. la an. 1720 aceste le adnotă: „Magnum quoque solatium attulit idem missionarius Rssmo Domino *Ioanito Martinovich*, orientalis ecclesiae graeci ritus Jenovensi et Aradensi unito episcopo, qui omni honoris et benevolentiae significatione exceptum Patrem de praecipuis fidei quaestionibus consulens omnium arcanorum suorum conscium esse voluit, ejusque in theologia fundatis consiliis acquievit, magno perfusus gaudio, quod hominem tandem nactus est, cui et gentis suae privilegia et ritus ac unionis protectionales confidere possit.“ ¹⁾

Acestu episcopu multe a suferitu dela schismatici, numai pentru-că ăra unitu, dară fu spriginitu prin episcopulu rom. cat. dela Orade *Emericu Csáky* și prin comandantele cetății din Aradu, fortăreța căreia încă din 1699 rămase în mâna imperialilor. Deși pre la anul 1713 Bănatulu ăra sub Turci, și așa imperialii în acele părți nu au avutu influință preste trebile bisericesci, totuși din acele împrejurări, că Aradulu este mărginașu cu Bănatulu, și că sub jurisdicțiunea episcopulu gr. or. din Aradu s'a ținutu partea superioară a Bănatulu de lângă apa Mureșulu, se pôte conchide, că dacă episcopulu însu-și s'a unitu, esemplulu aceluia a trebuitu să-lu urmeze și alți preoți și fideli supuși lui cu atătu mai virtosu, de-orece pre acele timpuri episcopulu gr. or. dela Timișora reședea departe de aceste părți, adică în Bečchereculu-mare, ăra în Aradu dela anul 1710—1722 nu a fostu altu episcopu gr. or. decâtu episcopulu unitu *Martinoviciu*. ²⁾

După scoterea Turcilor din Bănatu Sêrbii vedându-se asigurați despre privilegiile, ce li-s-au acordatu cu ocaziunea colonisării lor, și afară de aceea de convingerea aceea fiindu, că casa domitoare este avisată la spriginulu lor datu în bună măsură și în luptele contra Curăților: dînșii nu numai că se apucară de regularea trebilor eclesiastice, ci pre tôte liniile făceau opusețiune nisuițelor Unirii.

Dară nici partida imperială nu durmiă, ci aceea uitându-se alt-cum cu ochi răi la privilegiile concese Sêrbilor se nevoia, ca prin propagarea și spriginirea Unirii între poporele de ritu grecescu să pună stavila nisuițelor greco-orientalilor.

Spre acestu scopu în deosebite părți ale Bănatulu se trimitu misionari Iesuiți, cari trecându din locu în locu până în Slavonia, Croația și Bosnia vestescu credința catolică și câștigă aderenți noi. Pre aceste timpuri între Românii și Slavii din Bănatu cu succesu lucră misionarii Iesuiți și Franciscani. Dovadă despre acelu succesu, respective despre aceea, că pre la anul 1718 dreptu în Timișora mulți dintre Românii și Sêrbii au îmbrățișatu s. Unire, dovedesce diarulu său istoria casei Iesuiților din Timișora. Acelu e însemnatu, că la 1718 Sêrbilor și Românilor catolici locuitori în suburbiile Timișorei numite „Palanca mare și mică“, călugării Franciscani ținea predici în limba maternă a acelor locuitori, ăra celor din cetate acelea predici le ținea Iesuiții. Între aceia, cari în urmarea acelor predici misionare au primitu s. Unire, a fostu și parochulu sêrbescu gr. or. din Timișora, unu călugăru

bătrănu de 60 de ani, care deja în decursu de 30 de ani ăra preotlu gr. or. din Timișora. Unirea acelu preotlu Episcopulu gr. or. a voit, ca în totu modul să o impedece, dară fără succesu. ³⁾

Spre împedecarea tendințelor gr. orientalilor în tôte părțile puse în lucrare la anul 1721 în Timișora se ține o conferință publică. În acăsta conferință, în prezența guvernatorulu imperialu, a mitropolitulu gr. or. și a altor 2 episcopi gr. or., ⁴⁾ se propun și se acceptă nescari statoriri cuprinse în 17 puncte, cari se referescu nu numai la îndreptarea stării morale a bisericii gr. or., ci în bună parte și la promovarea s. Uniri. Atari statoriri sunt de es.: a) Ca preoții și poporul schismaticu nu numai să nu se impedece, ci chiar să li-se notifice, că le este permis a cerceta bisericile catolice, în acelea a ascultă cele sante și a luă parte la procesiuni și la nunți. b) Preoților schismatici să nu se interdică conversarea cu preoți catolici. ⁵⁾ c) Dacă cineva, fie preotlu ori mirănu, s'ar întorce la Unire, după trecere să nu se acuse cu fapte de acele, pentru cari fiindu încă neunitu, nu fu pedepsitu. d) Tinerii schismaticilor să nu se oprăscă de a cerceta școlele catolicilor; schismaticii să nu defătime Unirea, nici să oprăscă pre cineva de a ține sêrbătoria și posturile catolicilor, și alte de acestea.

După scoterea Turcilor din Bănatu, provincia acăsta ajunge sub administrare militară.

Guvernatorulu celu dintăiu a fostu comandantele supremu *Claudiu Florimundu Mercy*. Sub guvernarea acestuia Bănatulu începe a se înalță din starea cea desolată, în carea îl lăsase Turcii. În privință administrativă, militară, economică, comercială, finanțială, religioasă și scolică se ridică la o stare mai bună.

Bănatulu sub domnia Turcilor prin deseale resbõe mai că a fostu depoplatu, căci cum arată mapa compusă între 1723—24 despre satele și districtele Bănatulu, o mulțime de comune mai înainte esistente și înfloritoare după scoterea Turcilor s'au aflatu parte distruse, parte depopulate. Spre a delătură acăsta scădere, comandantele *Mercy* se apucă de colonizarea Bănatulu. Spre acestu scopu cu totu felulu de promisiuni și ajutore adună totu soiulu de popor de deosebite părți ale Germaniei, din Franția, Italia și Bulgaria, dară totu numai romano-catolici. Prin acăsta colonizare apoi pune basă la mai multe parochii rom. catolice, cari sub domnia Turcilor așa de tare se răriră, încātu după scoterea acelor în Bănatu abia esistau 3, respective 5 parochiute. ⁶⁾

Pre acestu timp, cându în Transilvania, prin denumirea episcopulu *I. Inocențiu Klein* (Miculu) întâmplată la 1729, mulțime de popor român se readuce în sinulu bisericii, ⁷⁾ și preste totu cându prin acelu apostolu ai bisericii și națiunii, în urmarea nenumăratelor reprezentații, plânsori și

¹⁾ Nilles o. c. T. II. p. 804—809; Preyer »Monographie der k. Freistadt Temesvar«. Temesvar 1853 pag. 60. Oltványi o. c. pag. 137. Bárány Agoston »Temesvár megye emléke« N.-Beeskereken 1848 p. 62 not. 1.

²⁾ Între cari a fostu Ioan Vladislavlevics episcopulu Timișorei, (episcopia gr. or. a Aradulu a fostu vacantă), care sub timpul asediulu Timișorei din 1716 a trecut din cetate în tabăra lui Engeni de Savoia, informându-lu despre starea cetății. Preyer o. c. p. 56.

³⁾ Acăsta ăra îndreptată în contra mandatulu episcopatulu gr. or., care vedându, că nu numai poporen, ci și preoți gr. or. se unesc preoților sêri a opritu conversarea cu preoți catolici. Cfr. Oltványi o. c. pag. 138.

⁴⁾ Nilles o. c. T. II. pag. 800.

⁵⁾ Grisellini o. c. pag. 155 și 169. După descrițiunea compusă prela 1774 populațiunea română din Bănatu a fostu cu 45.850 suflete mai numărăscă decâtu cealaltă populațiune de alte nații și confesiuni. Numărulu Românilor a fostu 181.639. Schnickel o. c. p. 302.

⁶⁾ Statim primo anno sexcentos parochos cum suis parochiis in sedibus et in terra Fogaras partim adduxit, partim reduxit ad unionem. Sam. Klein o. c. Cap. XVIII.

¹⁾ Nilles o. c. T. II. p. 604.

²⁾ Cfr. Șaguna »Istoria biser. ortodoxe« Sibiu 1860 T. II. §. 128 pag. 222.

rugări date. la curtea împărătească statul bisericești unite încâtva se întăresce, érá diplomelor mai înainte edate în interesul bisericești și poporului unită se câștigă oșăscă careva valóre; ¹⁾ atunci când în părțile Bihării se respingă intrigele și machinațiunile episcopului gr. or. dela Aradă cu numele *Vincențiu Ioanovicu* ²⁾ țesute în contra Unirii; ³⁾ atunci, când în părțile Sirmului, în Croația și Slavonia, prin Archiepiscopii neuniți dela Carloveș se forțază întărirea neunirii în acele părți: în părțile Bănatului nu numai că nu stagnează cauza Unirii, ci sub priveghiarea episcopatului Cianadului restaurat ⁴⁾ cu conlucrarea ordului Iesuiților și alți Franciscanilor sprjinită și prin puterea civilă, din și în și cresce, așa încât episcopul Cianadului *Adalbert* L. B. *Falkenstein* (1730—1739) în reprezentarea sa făcută (cam la 1734) Majestății Sale Împăratului a putut să dică, că „*afară de mulțimea nespūsă a acelora, cari s'au lăpădatu de pravitate eretică, numărul celor trecuți dela schisma grecească la unire cu biserica latină este deja de vre-o câteva sute*”.

Timpul guvernării spirituale a episcopului Cianadului *Adalbert Falkenstein*, pentru Unirea din Bănat se pôte numi timpul înfloririi, și chiar pentru această dorință a consacra evenimentelor de pre acele timpuri un punct deosebit.

(Va urm.)

Vezi nas.

Istorisire de Nic. T. Zorilă.

(Continuare.)

Regele Iea în fine cuvântul:

„Este dureros, Iubiții mei, a ne vedea cu ochii perirea patriei. Câtă vreme vom trăi noi, și Dacia va fi, și o vom apără cu viața noastră a tuturor. Noi nu vom putea învinge pre inimi, dar vom muri cel puțin cu cinste. Urmașii nostri ne vor păstra cu fală numele și ne vor aminti ca pre un popor brav. Cineva numai atunci a fost vrednic să trăiască, dacă vâdându-moștea cu ochii, este liniștit și mure bucuros. Să murim și noi mai bine cu glorie, decât să ne plecăm capul sub jugul cel tiranic al Romanilor. După cucerirea capitalei — pre care Zamolxe să-o păzescă de așa ceva — toți câți veți putea și veți voi a scăpa, veniți în tabăra mea dintre munți spre a ne pregăti la cea din urmă luptă. Arme de tot felul vom îngriji să fie cu prisos, ca toți câți vor putea să le porțe, să albă. Acasă numai bătrâni, femei și copii vor rămâne. Armata această va fi cea de pre urmă speranță. Dacă și ea va fi învinsă și zdrobită, Dacia nu va mai fi fără numai după nume. Odată pentru tot-deuna vă conjur, să lurați, cum vă va conduce mintea și inima voastră de Daci. Dacă cineva nu mai are ceva de spus, sfatul pare a fi sfârșit. Eu regele Daciei, luându-mi rămas bun dela voi, Iubiții frați de arme, vă rog în numele lui Zamolxe, să mă iubiți numai cum v'am iubit eu. Iubiți patria numai cum am iubit-o eu și

¹⁾ »Acte și fragmente« de Timoteu Cipariu. Blași 1855 pag. 42 seq. Petru Maior »Istor. bis.« pag. 102 seq. Nilles o. c. T. II. pag. 517.

²⁾ Keresztury îl numește Neudoric. Acest episcop mai târziu la 1737 a murit ca Mitropolitul Carloveșului.

³⁾ Aloysiu Keresztury »Compendiana descriptio« Magno-Varadini 1806. Pars II. pag. 117, 129. Șaguna »Istor. biser.« T. II. pag. 223.

⁴⁾ Este de notat, că deși Curtea imperială cu 8, 7 August 1723, a decis ca în viitor Bănatul să se țină de jurisdicțiunea episcopului Cianadului, și s'a conces, ca acel episcop să albă reședința în Timișoara, totuși reședința acelui episcop a rămas în Segedin, deci departe de centrul Bănatului, și abia la 1738 își mută reședința în Timișoara. Oltványi o. c. pag. 23—30 veți acolo și cauzele. Cfr. Oltványi Pál »A szegedi plébánia... krónikája«. Szeged 1886.

muriți bucuroși pentru ea, numai cum voi muri eu. . . Când nu voi mai fi . . . păstrați în inimile voștre amintirea lui Decebal!

Două lacrimi scânteitoare se ivesc pre fața lui Vezi nas, care mergându spre rege îl îmbrățișază, îl sărută și-i dică:

„Eu, Vezi nas, îți mulțămesc în numele tuturor Dacilor pentru aceste vorbe, cari ne-au încălzit inimile noastre și le-au umplut de bucurie, vâdându jertfrea de bună voe a celui mai mare general. — Zamolxe,“ continuă mai departe ridicându ochii spre ceri, „auți rugăciunea noastră și condă corabia cea slabă a Daciei printre aceste valuri furioase!“

O tăcere și liniște solemnă urmăz după aceste vorbe.

Toți cei ce sunt de față, își plăcă capetele la pământ.

Ei se rogă pentru fericirea patriei.

IV.

Singur șede în odăea sa Vezi nas culcat pre un pat de lemn. Privește la focul, ce luminează din camin.

Un vânt și o ploă rece bate coperișul casei. Este o sară frigurosă de toamnă, când puținii trecători se vâd pre stradele Sarmisegetusei.

Vezi nas privește la cărbuni, cum se coperă cu un strat de cenușe subțire. Gândul îi sboră departe, și tinereța i-se ivesc înainte ochilor ca un vis frumos. Parcă numai er alaltăeri era junian cu mustăciora abia răsărită. Ce zile fericite au fost acelea. Patria atunci asemenea era fericită și glorioasă. Privia cu invidie la ostași, cum se rentorceau din lupte încărcăți cu prăzi și cu trofee. Atunci se rugă de tatăl său, să-l lase și pre el în expedițiunea, ce va urm.

Acesta însă surise și-i răspuse cu liniște:

„Ești prea tiner, copilul meu. Când te vei mai întări, vom merge odată amândoi, și-ți voi da și instrucțiunile de lipsă luptându-ne lângă olaltă.“

„O, părintele meu iubit,“ strigă Vezi nas netedindu-și părul de pre fruntea acoperită de sudori ferbinți. „Am mers, și luptându-te alături cu mine m'ai învățat, ér cădându la drépta mea m'ai arătat, cum să mor . . . cum să mor pentru patrie. Îți mulțămesc, și o să veți, că și fiul tău știe muri, dacă nu pôte învinge.“

Un om schiopătându și cu brațul legat întră în acest minut în casă privindu puțin împrejurul său.

„Generalul meu,“ dică cu voce debilă, dar veselă.

Vezi nas nu aude și nu se mișcă.

Pleoșele obosite i-se închisă, și fără voe ațipi.

„Generalul meu,“ strigă mai tare cel sosit. „În fine am sosit și în momentul suprem îți aduc sciri prețioșe, pentru cari era să-mi pun capul.“

Și aprinde candela cu unt de lemn de pre mesă.

Beliducele nu se mișcă de pre pat. Deschide numai ochii și privește cu mirare întrebătoare la noul venit, ca și când ar voi să dică: „Unde ai fost atâta vreme?“

„O întâmplare curiosă m'a dat pre mâna lui Ziraxis,“ dică Dapix. „Dacă norocul și îndurarea deilor nu m'ar fi ajutat, acum aș zăc zdrobit în apă. M'a

prins și m'a aruncat printr'o cataractă stincosă într'o prăpastie adâncă. Pre la mijlocul ei sunt niște tufe, și de acelea acățându-mă m'am scrintit. o mână și un pecior, dar ele m'ai scăpat ușurându-mi căderea în apă.“

„Și în volbura aceea primejdiosă nu te-ai înecat?“ îl întrebă Vezi nas.

„Cu greu am putut scăpa. Multă vreme m'am luptat cu valurile, până când din fericire doi păstori m'ai venit într'ajutoriu și după multă trudă m'ai tras afară. Până acuma am locuit la unul dintre acei păstori buni de inimă. Conjurații au făurit planul, să vă prindă pre amândoi și trădându-vă Romanilor să pôtă câștiga o pace rușinosă. Er voi să fiți legați de carul triumfal al împăratului, când va intră în Roma? Aceea nu va fi nici odată! Un Decebal și un Vezi nas nu va păși asemenea lui Iugurta și lui Vercingetorix. Mai bine morți pre câmpul de bătăe de mâna amicului ori inamicului. . . Acum cer, să mă împuternicesc și să-m dai cincideci de ostași intrarmați, cu cari să merg încă în noștea această la casa fiescă căruia cu câte doi ostași și să-i prindă pre toți durmind. Nu cred, să facă vre-o împotrivire. E cu neputință.“

„Și ce vei face cu ei acum?“ întrebă Vezi nas privind-l lung și liniștit.

Acest „acum“ și această liniște rece începe să neliniștescă pre Dapix.

„Ești foarte obosit. Șești colea pre scaun lângă camin. Puțină căldură te va mai întări.“

Și generalul arată servitoriului său un scaun mic de lemn.

(Va urm.)

Library Bibliografie.

Mihail Eminescu. Studii critice. Blași 1891. Biblioteca „Uniri“. 8° mic, 213 pag. Prețul cu porto postal 45 cr. v. a. sau 1 fr. 20 cm. Studiul acesta, care a provocat atențiunea cercurilor literare nu numai de dincoace, ci și de dincolo de Carpați, se pôte procura cu prețul indicat sau direct dela administrațiunea foii „Unirea“ din Blași, sau dela „Tipografia Seminariului gr. cat. din Blași (Balázsfalva)“. În România broșura se află depusă la librăria Soceci.

Epistole către un preot tiner de Aloisiu Melcher, traduse de membru societății de lectură „Inocențiu M. Clain“. Partea II. 8° mare. Prețul 1 fl. 50 cr. Se pôte procura dela Librăria archidieceșană din Blași. — Cartea e de cuprins foarte instructiv pentru păstori sufletești. Fiescă care epistolă dă materie abundantă pentru predică. Din biblioteca nici unui preot n'ar fi fertat să lipsescă acest op.

Una sută una fabule de G. Sion, membru al Academiei române. Ediție populară. Editura librăriei Ciurcu. Brașov, 1892. 143 pag. 16°. Prețul 30 cr. plus 3 cr. porto. Recomandăm cetitorilor această cartică scrisă în versuri.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinet de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiuni și prin corespondință.

Economie.

Cum se vindecă vacile, cari își perd laptele? Se întâmplă, că la unele vaci le curge laptele din uger și înainte de a le mulge ori a le fi ugerul prea îngreunată cu lapte. Dacă vaca suferă de morbul acesta de timp îndelungat, atunci e semn, că-i sunt paralizați mușchii, cari închid țigetele, și ori ce medicament contra acestui rău de regulă rămâne fără succes; de unde nu restă, decât a îngrășa vaca și a o vinde pentru măcelărie. Dacă morbul nu-i învechit, fiindu el de regulă împreună cu inflamațiune de uger, provenitoare din răceală, se poate cură în modul următor: Vaca se ține în grajd, i-se pune un țol pre partea dinapoi a trupului, ăra sub uger i-se aședă un ciubăr cu apă ferbinte, în care se aruncă vre-o doi pumni de sfărmituri de fenu. Vaporii desvoltați din apă și împedeați prin țol să nu se împrăștie, îi încălzesc bine ugerul. Pre lângă aceea ugerul se unge și se frecă de 2—3 ori pre și cu unt dulce ori cu unsore nesărată, prin ce se moie. Urmându-se procedura acesta în câteva zile vaca se cură de inflamațiunea ugerului și nu-și va mai perde nici laptele.

Nutreț verde pentru toamnă se poate produce sementându cătră finea lui Iunie orz de primăvară mestecat cu mazere în proporțiunea, în care se mestecă măzerichea sementată cu ovășu. Dacă pământul încă e bun, această mestecătură se desvôltă bine și rămâne verde, până pică neua.

Pământ arător ca premiu pentru serviciul din armată. Ziarul vienez „Wiener Allgemeine Zeitung” face propunerea, ca subofțierilor, cari sersesc în armată preste obligamintul de trei ani, în loc de a li-se numera în bani gata remunerațiunea de 204 fl., ce li-se cuvine, să se cumpere din partea statului agri, cari apoi să li-se cedeze în proporțiune cu serviciul prestat, când vor repăși din armată. Prin acesta de o parte s'ar împedea vinderea agrilor pentru prețul bagatele, ăra de altă parte este asigurată subsistența subofțierilor, cari înmulțesc clasa agricultorilor cu indiviți inteligenți și capaci de lucru.

O invențiune importantă se poate numi aparatul construit la firma Zellerin-Vásárhelyi din Budapesta, cu ajutorul căruia momentan se pot desface caii dela trăsura și se pot desprinde la casă, dacă vre-unul ar căde ori s'ar spăria. Prin acesta se vor evita multe nefericiri. Mecanismul aparatului e foarte simplu și stă în construirea rufei și a frinelor. El se poate îndrepta din trăsura.

Oprirea esportului de bucate din Rusia, precum anunță foaia oficioasă „Varsavski Dnevnik”, s'a scos din vigoare cu privire la grâu, ovășu, orz și alte cereale, afară de secară.

Consumarea untului artificial. În anul trecut s'au consumat în Berlin 300.000 măzi metr. margarină (unt artificial din se). Pre o persoană din populațiunea de 1 $\frac{1}{2}$ milion ar veni 20 de funți. Consumarea untului natural e de 700.000 m.m. sau de persoană 46.6 funți.

Revista comercială a săptămănei.

Timpul în decursul săptămănei a fost ploios în cele mai multe părți.

Sămănturile în acele părți ale țerei, unde au fost scutite de grindină, sunt preste tot multă promițătoare. Pre unele locuri se va începe în curăndu secerișul.

Tărgul de bucate din Budapesta a fost puțin favoritor, în speranța unui seceriș măsos se vinde grăul și de prin depozite. Prețurile bucatelor preste tot au scădutu. Grău curat din afară a sosit puțin în piață, dară în urma vindării de prin depozite oferta totuși a fost destul de mare. Cuanțități mai mari s'au cumpărat pentru mori. S'au vindutu cam 80.000 măzi m. cu fl. 8.25—8.90. Secară s'a oferit multă, circulațiunea săptămănală a fost cam de 6000 măzi m. și s'a vindutu maza m. cu fl. 7.75—8.15, după calitate. Ovășul a fost slab cerat, s'au vindutu la 4000 măzi m. cu fl. 5.35—5.75, după calitate. Cucuruz nu a trecut mult, s'a plătit maza m. cu 4.85—5.90.

Tărgul de râmători dela Steinbruch. S'au plătit pentru râmători unguresci aleși, grei de 320—380 kg. 44—45 cr., bătrâni 44—44 $\frac{1}{2}$ cr., marfă țărănescă 43 $\frac{1}{2}$ —47 $\frac{1}{2}$ cr., sârbesci 44 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{1}{2}$ cr. la kg. curat.

Bursa de Budapesta.

Din 22 Iunie st. n. 1892.

Renta de aur ung. 4%	110.90
„ „ hârtie „ 5%	100.60
Imprumutul căilor ferate ung.	117.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostă ung. (1-ma emisiune).	119.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ostă ung. (2-a emisiune).	100.—
Bonuri rurale ung.	94.75
„ urbariale ung.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	99.90
Imprumut cu premiu ung.	142.25
Losuri pentru regularea Tisei.	186.—
Renta de hârtie austriacă	100.75
„ „ argint austriacă	95.25
„ „ aur austriacă	113.25
Losurile austr. din 1860.	141.50
„ Viena.	159.50
Acțiunile bancel austro-ungare	999.—
„ „ de credit ung.	361.—
„ „ „ austr.	318.90
Obligățiunile cu câștig ale bancel ipot. ung.	123.—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii „Albina”.	101.—
Galben împărătesc	5.65
Napoleon-d'or	9.48
Mărci 100 imp. germane	58.55
Londra 10 Livres șterling	119.40

Editor și redactor răspundător:

Dr. Vasiliu Hossu.

Nr. 228—1892.

(15) 1—3

Edict.

Fiindcă Niculae Tomuța Dămianț greco-catolic din Șoroștin de patru ani și 6 luni și-a părăsit pre soția sa legiuită Rachila Coțofan greco-catolică tot din Șoroștin, și nu se scie ubicațiunea aceluia, prin acesta se citează, ca în termin de un an și o zi să se prezenteze înaintea subscrisului, căci la din contră precesul divorțial urdit în contra lui de cătră soția sa se va pertractă și decide și în absența lui.

Blași, 23 Iunie 1892.

Georgiu Bărbăntă,

adm. prot. gr. cat. alt tract. Blașului.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferant de curte
alt Altei Sale
Imp. și reg. Archiducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recuise de pompieri, turnătorii de clopote și metal

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanonraților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 22—52

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singuratic: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferat dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metal, într'altel și cel del metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântani.

Preliminare de spese și Preț-couranturi se trimit la cerere gratulă și franco.

Distins în anul 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

JOSIFU GAVORA (1) 10—26

distins cu medalia esposițională cea mare pentru lucru escelent și gust bun la esposițiunea regnicolară din Budapesta în a. 1885.

Budapesta, IV, strada Vațului Nr. 17

Recomand cu prețul de cele mai convenabile și în esecutare cât se poate mai frumoasă obiecte de lipsă

pentru ajustarea bisericelor, și anume:

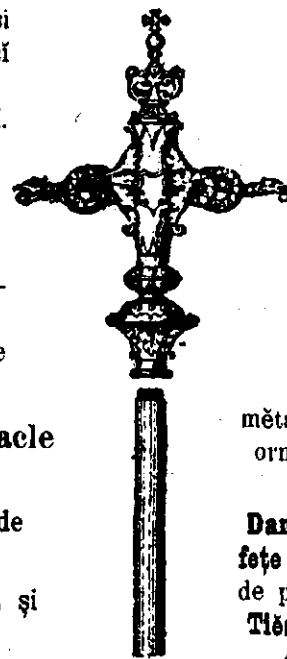
Felone preotesci și stichare diaconesci
Flamure pentru biserici și reuniuni.

Flamure pentru reuniuni de pompieri, de scolari, reuniuni bisericesci, reuniuni industriale, de cântări și de pompe funebre.

Candelabre, racle și potire, luminarie de parete și de altariu, și candel.

Acurătatea mea o pot dovedi cu sute de epistole recunoscătoare.

Carțuri de preț și preliminar de spese trimit la cerere franco.

Primesc și efeptuiesc ieftin repararea vestimentelor bisericesci, intrargintarea și intraurirea de potire, racle, candel și luminarie de altariu.

Mare asortiment de brodării de aur, de argint și de mătășă, precum și de ornaturi bisericesci brodate

Dantele bisericesci, fețe de altariu, cruci de parete și de scôl. Tășături bisericesci, damasturi etc.